Taner Akçam – ‘Kürt Açılımı’nda konuşulması gerekenin adını koymak: Apartheid

Posted on 20/11/2024

Bahçeli’nin 1 Ekim’de bayramlaşması ile resmi bir hüviyet kazanan yeni “açılım”ı nasıl anlamak ve nasıl yorumlamak gerekir? Konu hakkında yorum yapmayı zorlaştıran, birbiri ile çelişkili görünen iki ayrı sürecin yan yana yürüyor olmasıdır.

Bir tarafta, Devlet Bahçeli’nin Kürt ve Türklerin ayrı milletler olduğunu kabul etmesi gibi, geleneksel devlet tutumundan radikal bir kopuş anlamına gelen sözleri vardır. Bahçeli, “Kürt ve Türk milletinin birbirlerini sevmeleri zorunluluğu” üzerinden sınırları ve içeriği henüz belli olmayan yeni bir siyasi birliktelik önerisinde bulunmaktadır. Ama bunun gerçekleşmesi için de Öcalan’ın Meclis’e davet edilerek, “teröre son ve PKK’yı lağvetme çağrısı” yapması ön şartını ileri sürmektedir.

Diğer tarafta ise Tayyip Erdoğan’ın artık klasikleşmiş baskı politikalarına hız verdiği gözleniyor. Demokratik yollarla seçilmiş Kürt belediye başkanlarının görevden alınmaları, kayyum atamaları ve Kürt siyasetçilerin tutuklanmaları bu politikaların bilinen biçimleri.

İktidardaki koalisyon ortaklarının birbirine zıt gibi görülen bu politik tutum alışları kafaları oldukça karıştırmaktadır. Koalisyon güçleri arasında ciddi görüş ayrılığı mı yaşanmaktadır? Yoksa, Bahçeli ve Erdoğan’ın arasında büyük fark yoktur ve “iyi polis-kötü polis” oyunu mu oynamaktadırlar? Ortada var olan bu çelişkiyi açıklamak, konu hakkında arka plan bilgisi eksikliği nedeniyle oldukça zor. Bu nedenle fikir-bilgi yerine bir sürü spekülasyon ortalıkta dolaşıyor.

Aslında bir sürü spekülasyonu fikir diye ileri sürmek yerine, bu çelişkiye verilecek cevap ne

olursa olsun, kesin olan bir başka gerçekliğin altının çizilmesi gerekir: Dinamiği tamamıyla iktidarın elinde olan bir süreç yaşanmaktadır. İnisiyatifi kesin ellerinde tutan Bahçeli-Erdoğan ikilisidir ve tüm toplumu bir beklentiye sokmayı başarmışlardır. Deyim yerindeyse bu ikili, muhalefet başta tüm Türkiye'yi burnuna halka takılmış bir ayı gibi istedikleri yönde oynatmaktadırlar.

Benim iddiam, mevcut durumu anlama zorluğunun kaynağı, iktidarın neyi yapmak istediğinin anlaşılamaz olması değildir. Asıl zorluk, muhalefet olarak adlandırılan kesimlerin neyin konuşulması gerektiği konusunda net olmamalarıdır. Ana sorun, Kürt hareketi dahil, Kürt meselesinin demokratik esaslarda çözülmesinden yana olduklarını söyleyenler, üzerinde yükselecekleri siyasi zemini açık ve net tanımlayamamışlardır. Konunun özü, muhalefetin konuşulması gerekenin ne olduğunu açık ve net ortaya koyamamasıdır. Bu cümlelerin şaşırtıcı gelebileceğini tahmin ediyorum. Ama ortada, "biz zaten çoktan hazırız"la sınırlı, "Bahçeli lütfen önerinin arkasında dur ve devam et" ile ve "CHP, lütfen sen de elini taşın altına koy"un ötesine gitmeyen "ricacı" bir çizginin ötesine giden bir tutum yok. Bence, muhalefetin ana sorunu ufuk yokluğudur. İktidarın attığı adımlardan 'şaşırmış' ve onun atacağı adımları bekleyen pasif duruşun ana nedeni bu ufuk yokluğudur. Kendisinin ne istediğini bilmeyen ve açık olarak tanımlayamayanların pasif ve edilgen bir duruma düşmeleri son derece normaldir.

İktidarın "açılım" stratejisinin anlaşılması için önemli olduğunu düşündüğüm iki önemli tespit yapmak isterim. Birincisi, dünyada ve bölgemizde içine girilen "yeni dönemdir." İkincisi Türkiye'deki rejimin ana karakterinin ne olduğu ve iktidarın neyi değiştirmek veya değiştirmemek istediğidir.

YENİ BİR DÜNYA DÜZENİNE GEÇİLİYOR

Yeni dönem ile ilgili söylenebilecek en temel bilgi şudur: Uzmanlar, başlangıcını 2000'li

yılların başlarına götürüyorlar ama kesin olan 2017 ile birlikte dünyada “tek merkezli” egemenliğin bitmiş olduğudur. ABD merkezli tek egemenli sistem yerini, başını Rusya ve Çin’in çektiği (Hindistan, Brezilya gibi ülkelerin de önemli rol oynadığı) çok eksenli bir dünya düzenine bırakmıştır. ABD bu gerçeğin farkına varmakta ve ona uygun adım atmakta zorlanıyor. Hatta, durumu kabul etmeme çılgınlığı ile sağa sola saldırıyor. Bu nedenle de dünyanın birçok yerinde, ‘yeni dünya düzenine’ geçişin çalkantıları yaşanıyor.

Bu çalkantının en çok hissedildiği ve hissedileceği yerlerden birisi Ortadoğu’dur. Bölgemiz, bir tarafını ABD-İsrail, diğer tarafını ise Rusya, Çin ve İran’ın oluşturduğu bölgesel savaşa sahne olmaktadır. Ortadoğu’nun iki devletsiz büyük topluluğu Filistin ve Kürtlerdir. Bu nedenle, iki blok arasındaki savaşta bu iki milletin merkezi rol oynaması ve oynamaya devam edecek olması tesadüf değildir. Türkiye, özellikle “Kürt meselesi” ekseninde kendisini bekleyen “tehlikenin” farkındadır ve buna göre bir pozisyon almak istemektedir.

Bahçeli’nin çıkışı bu açıdan çok anlamlı ve tarihi öneme sahiptir. 1920-1921’lerle kıyaslanması yanlış olmayacaktır. Olup olmayacağından bağımsız Türkler, Kürtlere 1920-21’lere benzer önerilerle yaklaşmak istemektedirler. Eğer, geleneksel Kürt politikalarında değişiklik yapmazlarsa, bölgenin Kürtlerini kaybedeceklerini doğru olarak görmektedirler. Bu nedenle Bahçeli’nin önerisi son derece ciddiye alınmalıdır.

“Teröre son vermek” gibi aslında bir ayrıntıya ilişkin ve önemli olmayan (çünkü PKK uzun zamandır Türkiye’ye karşı aktif bir silahlı mücadele içinde değildir) konuyu bir kenara bırakırsak, Türklerin, yeni bir başlangıç için Kürtlere önerdiği şeyler çok sınırlıdır. “Piyasaya sızan” öneriler, seçmeli mi yoksa ana dilde eğitim amaçlı mı olduğu belli olmayan Kürtçe dilinin tanınması; belediyelerde Kürtçe dilinin kullanımına müsaade edilmesi ve güçlendirilmiş yerel yönetime geçişin sağlanması ile sınırlı gözüküyor. Bu önerilerin bir başlangıç için yeterli olup olmadığına karar verecek olan Kürtlerdir. Devletin, Kürtleri temsil için seçtiği kişi Abdullah Öcalan’dır ve Öcalan önerilenin başlangıç için kâfi olduğunu açık olarak belli etmiştir.

REJİMİN ADI KONMADAN YENİ KURULUŞ ÜZERİNE KONUŞULAMAZ

Görüşmenin taraflarının devlet ve Öcalan olması, muhalefetin kendisini boşlukta hissetmesinin en önemli nedenlerinden birisi olarak gözüküyor. Ama bundan daha önemli olan iktidarca önerilen sınırları belirsiz "yeni ortaklık" önerisi karşısında muhalefetin ufuk darlığıdır. Bu nedenle, "ne olur görüşmeler olsun" dışında ciddi hiçbir öneri yapılamıyor.

İktidarın kurulmasını önerdiği yeni Türk-Kürt ortaklığı konusunda bir öneri yapabilmek için önce var olan, kurulmuş olan rejimin adının konulması gerekir. 1920-21'de önerilen ne idi; bu öneriler yok sayılarak "kurulan" ne oldu ve gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinden bağımsız önerilecek olan yeni ortaklık ne olacaktır? Muhalefetin adını koymaktan aciz olduğu durum budur.

Önce, Türklerin-iktidarın "bunu saymayalım, gelin yerine yenisini kuralım" dedikleri rejimin adını açık ve net koyalım. Bu Apartheid rejimidir. Türkler (iktidar sahipleri), Kürtlere 1920-21'lerde verdikleri sözlerden vazgeçerek Apartheid rejimi kurdular. Kendileri bunu biliyor ve şimdi bu rejimi değiştirmek istediklerini ihsas ediyorlar.

Rejimin Apartheid rejimi olduğunu ve esas olarak Kürtlerin [Hıristiyanları, Aleviler vb. de katmalıyız] eşit vatandaş sayılmadıkları bir sisteme sahip olduğumuzu en açık olarak CHP Genel Başkanı Özgür Özel ifade etti. Kürt vatandaşların eşit olmadıkları bu nedenle diğer vatandaşlar gibi "devletin sahibi" olmadıklarını söyleyen Özel, "Kürtlere tam olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin sahibi olmayı teklif" etti. Yani "Apartheid var gelin bunu ortadan kaldıralım," demiş oldu!

Muhalefet, eğer 1920'lerle birlikte kurulan rejimin adını koyar, bunun Apartheid rejimi olduğunu söylerse, neyi isteyeceğini daha net ifade edebilir. İktidardaki Türkler, "dil hakkı

ve yerel yönetimin kuvvetlendirilmesi” önerisi ile geliyorlarsa muhalefet de Apartheid rejiminin ortadan kaldırılması karşı önerisiyle yola çıkmalıdır. Elbette, Apartheid rejimi bir anda ortadan kaldırılamayacaktır ama muhalefet, neyin konuşulması gerektiğini iktidara çok net olarak söylemiş olacaktır.

Eğer üzerinde yükseldiğiniz zemini iyi tanımlar, durduğu yeri açık ve net belli ederseniz, iktidarla aranızdaki ilişkiyi daha sağlıklı kurabilirsiniz. Yapılacak olan, Apartheid rejiminin ortadan kaldırılmasını merkezine almış bir tartışmayı başlatmaktır. İktidarın her önerisine, “sorunun kaynağı Apartheid rejimidir, gelin bu Apartheid rejimini nasıl ortadan kaldırabileceğimizi konuşalım” demek gerekiyor. Başlangıç ve sonuç cümlesi çok basittir: Apartheid rejimi bitmek zorundadır!

Kaynak: gazeteduvar.com.tr